

naročito oduševljeni pozdravljeni. Drugi dan bio je završen sokolskim prikazivanjem u živim slikama česke himne «Gde domov mu». Slika je bila upravo viliška. Najprije jedna masa praških sokolika u zelenim bojama. Što predstavljaju travu, prekrje zemljište na stadionu. Kroz njih je protekao jedan talas sokolika u modrom što je izobrazavao rijeku. Pojavile se među zelenim sokolicama sokolice u raznim bojama što je označivalo raznobojne cvijetove i leptire. Tada dođe praotac Čeh sa svojom pratnjom na konju, a pred njim vila. Zauzvast je na tom zemljištu i sjahši s konja. Tu zabode koplje u zemlju i to postane njegova domovina. Niče žuto klasje, izrodiše se djeca. Zaigra kolo, ali navalise crni ljudi. Tu se odigrao jedan prizor iz borbe česke povijesti. Publika je bila oduševljena tom vilinskom igrom, jer nigdje na svijetu nema takove predstave, gdje bi igrali najjednom 15.000 igrača. Time su svršili nastupi drugog dana.

Nastup trećega dana.

Treći dan sleta bio je na vježbalištu posvećen pojediniim istupanjima. Nastupale su pojedine česke župe. Zaključni broj programa bile su vježbe sokolske konjice.

Jedva su posljednji redovi sokolstva napustili vježbalište, istupila je na stadionu pred publikom čehoslovačka vojska, da tako potvrdi vezu sokolske ideje sa službom obrane domovine. Pojedini vojni odredi su izveli tipičan primjer modernih ratnih sukoba, pri kojima je vježbalište u trenutku bilo opkoljeno morem dima i treslo se od pucnjave topova, koji su stajali iza stadiona, od mašinskih pušaka, signalnih raketa i pucnjave iz aeroplana, koji su u broju od nekih 70 aparata letjeli nad vježbalištem. Kada je vježbanje bilo završeno, vojni odredi se povukli u pozadinu odakle su ponovo ušli na vježbalište i to zajedno sa jugoslovenskim vojskom, koja je zauzela počasno mjesto u sredini čehoslovačke vojske, baš pred ložom predsjednika Masaryka, koji je skoro sa cijelima ministarskim savjetom i sa zastupnicima stranih država oba posljednja dana prisustvovao svim sokolskim vježbama. Vojska je obiju država odala predsjedniku počast, defilovala je pred njim i obišla oduševljenje gledalaca nije prestalo, nego se na protiv povećalo, jer su se svi prisutni u odjednom obratili predsjednikovoj loži i nekoliko minuta se gledalištem prolamalo: «Neka živi predsjednik Masaryk!»

To neopisivo oduševljenje i radosno klicanje prenelo se i na praške ulice, gdje su burno bili pozdravljeni Jugoslaveni, koji su odlazili sa stetišta i automobilima, a većina stanovništva nije spavala cijelu noć, jer je uz nevodno pjevanje gronoglasno klicanje ispricala sokole, koji su odlazili noćnim ili jutarnjim vlakovima. Naročito se opazalo, da se za vrijeme sveokolskog sleta pored mnogobrojnih sokolskih marševa i narodnih pjesama na sve strane i u svim prilikama skoro najviše pjevala pjesma «U boj».

Veličanstvena povorka kroz grad.

Trećeg dana je svesokolski slet postigao vrhunac veličanstvenom povorkom kroz grad. U povorci je sudjelovalo 35.000 kolaru, 16.000 sokolice u odorama. Predsjednik Masaryk posmatrao je povorku sa balkona vijence sa rumunjskim princem Nikolom, članovima vlade, diplomatima, jugoslovenskim ministrima i predstavnicima velikih evropskih gradova. U povorci su najprije stupali u narodnim českim nošnjama, zatim odredi: belgijski, francuski, engleski, rumunjski litvanski, jugoslovenska vojska, česki legionari, jugoslovenski pa ostali sokolici. Preko dva sata prolaze ispred predsjednika republike sve novi i novi sokolici dok se konačno ne pokažu žene sokolice. Sve su u novim uniformama. Kolona je duga. One prolaze, gledajući gore u trbinu u oči predsjednika Masaryka i kliču mu: «Da živi, tatko, Masaryk!»

Bacaju mu cvijeće. Hoće da ga uhvati, ali ne može. Suze mu navrnu na oči. Predsjednik republike plače. Plače od ganuća i veselja. Prodje još sokolska konjica i sokoli u narodnoj noši. To defiliranje je trajalo preko tri sata. Predsjednik

svih sokola dr. Šajner pozdravio je predsjednika, a česki husitiški kor objavio narodnu himnu. Pred Husovim spomenikom bila je podignuta lovača, gdje su sokoli predstavljali zapaljenje na lovači českoslovačkog nacionalnog borca Jana Husa. Predsjednik republike i vlada bili su dalje od spomenika. Kako je poznato lantske je godine bilo došlo do napetih odnosa između Čehoslovačke i Vatikana radi proslave Husa. Ovog je puta proslava Husa imala čisto nacionalni karakter bez ikakvog obzira što je Hus bio za katoličku crkvu otpadnik.

Time je svršilo ovo velebno sokolsko slavlje, koje će ostati u trajnoj uspomeni svakome, tko je imao sreću da mu prisustvuje. Stranci, ne — Slaveni, bili su upravo iznenađeni nad velebnostvnošću sokolske misli, koja Slavena ovako ujedinjuje. Sokolstvo je pokazalo svoju izvražajnu moć pokazalo svoj zamah, svoju snagu, izraslu iz naroda, naroda dravnoga i jakoga — slavenskoga. Trodnevna smotra slavenstva zahtijela je čitavi svijet i pokazala slavensku ljepotu, snagu i ljubav.

DOPISI

IZ RIJEKE

Bakarska pravica. - Grobari pred sudom. Prolom oblaka. - Englezi ne dolaze.

Prije nego li sjednem za stô, da pišem, svaki se put pomolim Bogu svemogućemu, da me ne uvede u napast — to će reći, da me oduva, da ne bilo napisao kakovu budalu. Isčinim: Ja sam najstariji onak, kad nikoga ne takom i ne razim, i kad mogu svakome da dadem... pravo. Tako, ako ne dođe k meni, pak počne da mi se tuži, recimo, na daciju, ja mu odmah kažem: — Imate pravo, dacija je ustini malo previsoka.

A ako on meni: — E, ali mi smo tako htjeli...
Ja odmah njemu: — E, imate pravo! Mi smo tako htjeli.
A ako on meni: — Ja, ali tako se ne će moći «naprijedit».
I ja njemu: — I ja bih rekao, da se tako ne će moći naprijedit.

A ako on meni: — Ja ma neki mora da plaća.
Pa ja onda odmah njemu: — To se zna, da mora.

A ako on meni: — Neka plaćaju gospoda!
Ja odmah za njim: — Neka plaćaju!
A ako on meni: Ja ma i siromahu svijetli «elektrika», za njega se proljeva česte.

A ja brzo, kako i vjetar: To se zna, da se polijevaju.
I to vam ide tako ure i ure. Vele, da su ovako negda u Bakru sudili, i da se od onoga doba svakoj uri, koja ne pokazuje pravo vrijeme, kaže: — Ide kao i bakarska pravica.

Kad smo već na «pravici», vrijedno je da spomenemo, kako su naši stari govorili, da je pravica nam... čimire. Možda i jest možda i nije. Ja sam u tome mnogo razmišljao ovih dana, kad se ono na našem tribunalu vodio proces zbog onih fazonih nerada, što su se prije nekoliko mjeseci otkrili na našem groblju i o kojima sam i ja već nekoliko puta pisao. Taj se proces svršio tako, da su grobari i njegov sin odsudjeni, prvi na sedam mjeseci a drugi na trideset i pet dana zatvora. Dr. Jelovšek, koji je imao da pazi, što se na groblju radi, riješen je.

Medjutim taj proces imat će i svoj red. Kad se naime vodila istraga o onim naredima neki je svjedok Benussi izjavio u zapisnik, da on zna za neke strahovite stvari, što su se na groblju događale. Njegovo svjedočanstvo bilo je najstrašnije. Po tom svjedočanstvu mnoga su mrtva tjelesa bila obeščtašena, iznakažena i ko bi znao što još. Pozvan na raspravu da svjedoči, taj Benussi uzeo da baca krijivnu na drugoga opravdajući se, da on nije kazao ono, što je u zapisniku, niti da je on u zapisniku, niti da je on u zapisniku.

Na taj način hito je utjerati u laž suca istražitelja, ali predsjednik je tribunala brzo učinio kraj onom njegovom koprpanju i dao nalog, da ga odmah zatvore. Odgovarat će za krivo svjedočanstvo.

Ljudi, ne pačajte se ni va žive ni va mrtve, zač čete slabo pasat! — kazao je ovih dana meni neki Drenovčanin, koji se u te stvari dobro razumije.

U tom slučaju govorio se na Rijeci puna tri dana.

Inače se ovdje i ne govori o drugome van o kiši, i to o onoj, koja je u ove dane padala gotovo bez prestanka, a i o onoj, koja će, ako vrijeme ne okrene, još padati.

Neke večeri imali smo i mi na Rijeci jedan strahoviti prolom oblaka. Ulica, u kojoj ja stanujem, malo je strma, pa je trebalo vidjeti, kako se voda onuda rušila. Kao potok. Misliho se, da će sve raznijeti i da od negdašnjega slavnoga i slobodnoga grada cesarice Marije Tererzije ne će ostati ni kamena na kamenu. Medjutim je ipak ostao kamen na kamenu.

Dugo sam gledao u onu strašnu bujicu, što se je onako pjenila pod mojim prozorom i slušao Ninettu, gdje mi sa susjednog prozora naklapa o moralu sadašnjem i negdašnjem.

— Vi vavek predikate, da su nekada zenске bile moralnije, zac da su imele dugi brhni. Ja bim otela, da malo vidite ca bi jedna od ovak vash nekadašnjih zen storila, da njoj je pasat po ovoj vode. — Pa što bi učinila?

— Ca bi storila? Dignula bi brhni tri metri vajer. A bi to bilo lepo? A pogledite ove nase moderne? Njim ne treba nis digat. Vidite ih, kako strcu po vode. Kako da to njihov posal.

— Strcu, strcu, da bi tako ne — govorio sam i ja u sebi i gledao onamo sve dok nije ona strahota prestala.

Vi čete reći: Zar zbilja nemaš, čovče, drugoga posla nego gledati žene, kako se praćkaju po vodi?

Vjerujte mi, da ovdje čovjek drugoga, boljega posla nema.

Nema, pa nema!
Englezi ne dolaze!... Smola prvoga reda! Najprije je «Vedetta» pisala, da će njihova flota stići u Opatiju, poslije da će doći na Rijeku — a sada najednom — ništa. Razočaranje je veliko, upravo strahno. A niko ne zna uzroka, zašto ne dolazi. Ima ih, koji vele, da zbog štrajka nemaju Englezi dosta ugljena... No utu ne može niko pametan da vjeruje. Znamo mi, da je u Engleskoj nestašica ugljena, ali to ne bi smjelo da smeta. U najgorem slučaju, našlo bi ga se u nas. Ima na Rijeci dosta fabrika, koje ne rade, pa bi lako mogle da ustupje svoj ugljen Englezima... Mora dakle, da je neki drugi razlog tome, što oni ne dolaze.

Kako bilo da bilo, Ninetta, koja tako znače, bila je već počela da uči engleski, napisala je Loid Vorju jedno vrlo oštvo pismo, gdje mu čisto i bistvo velle, «da se to tako ne dela i da ca on misli, da smo mi Recani... tovari i sve tako. Pravi ultimatum!»

IZ ABANA.

Opažanja u toplicama.
Eto i mene, istarskog siromaha prisilila je bolest da posjetim ovo znamenito kupalište vruih voda. Vlak iz Trsta košta 35 lira, a iz Padove travanjom 2 lire. Svako jutra u 3 ili 4 sata idemo u toplice, kojih ovdje ima mnogo. U Abanu je vrlo lijepo. Okolica je divna sa krasnim poljima i vinogradima. No sve to pripada gospodi, a koloni obraduju. Svakome se Abana dopada, jer je zaista lijepo. Gori rojevi pčela. Čistoća nikakva. Tomu sam dana išao i u taj grad svetog Antuna. Razgledao sam si grad i konačno otišao u jednu prostu gostionu da popijem četvrt vina. Na mene su navale muhe kao rojevi pčela. Čistoća naikakva. Tomu sam se čudio u ovako velikom gradu. Uopće mi se Padova nije sviđjala. Česte su pretijesne, zidovi u suho građeni i sve nekako zanemareno. Kad sam više puta kod nas slušao od kojekakvih željezničara iz unutrašnjih krajevina, da je kod njih cijeniye, sada sam se uvjerio, da je svuda jednako, samo mi ipak smo naučeni na nekakav drugi red. Inače mi nije žao, što sam posjetio ovaj kraj, barem ću kod svoje prijateljice, kako je ovdje. Ima ovdje nešto Slavena i Nijemaca, ali s ovim posljednjim se ne možemo razumjeti. Zelim ipak da dodjem svojoj kući, jer samo među svojima se čovjek osjeća svoj.

J. P.

IZ RIJEČKE BISKUPIJE.
Duh, koji vlada u novostvorenoj, koj kuriji, nije nama Jugoslavina, jazan. Na Rijeci imamo pet župa, i u rukama župnika, koji ne poznaju zakon, premda ima u gradu i okolici preko desetaka hiljada našega jugoslovačkoga žiljva. U tom smislu radi se i dalje, pošto koja je već izradjena za cijelu biskupiju. Tako će — kako čujemo — i u voloskoj župi doskora doći do vrlo promjena. Te promjene su, da će stvar, samo se čeka zgodna, da ih se glasi.

O čemu se dakle radi? O tome, sadašnja župa podijeli u dvije: u vili i opatijsku. Narod se — dakako — u a kako neki vele, ni sadašnji župnik Brumen, za koga pričaju, da je kao i on izvršio svoju. Dobro mu stoje! Budući opatijski župnik inače ne bude jedan fratar, koji ne pozna ni našega jezika.

Za danas dovoljno bez tumača. Ali sada napominjem, da je svak hudo misli, da će nase pučanstvo i preko mjece, kao da se to njega ne tiče.

IZ OPATIJE.

Tako i tretali.
Ovih dana obilazili su karabiniere kupalištem i određivali teške kazne, one gade, koji se gotovo goli produću u moru i duž obale. Taj ogavni sport je lani doslego vrhunac, tako da više po nismo znali, dali se nalazimo u jevanjsvjetkom lječilištu ili u najprostijem koku.

Ono već nije bio ni nemoral, već ne može, čisto žvinskno. Onaj ološ, ono najpokvarenije, što je bilo palo ovamo iz nekih gnjilih gradova sjeverne Evrope, već se nije ni odvažilo. Ogrta preko ramena, pa nek se vozilo! U takovim kostimima bi plesali, skakali, valjali se na ma živine i živine!

Ove godine su redarstvene vlasti toj darciji učinile kraj. I dobro je tako! Ko će da živi među ljudima, neka vlada kao čovjek, a ko ne će — tamo mi je kotac, pa nek se u njemu valja do mi volje!

IZ KRIBUNA.

Foložaj našeg sela. Potreba uredjenja potoka.
Već smo se i mi odavle par puta oglasili a zaboravili smo označiti položaj našega sela i opisati ga. Možemo pisati i ovo i ono o sebi, nitko nas ne će moći da shvati, da razumije naše, dok ne pozna naš položaj i prilike naše.

Na zadnji naš dopis mogao bi koga da nam predbaci: «E pa i druge je krajeve zalekla nesreća zbog nevremena, pa opet ne nariču toliko». Nažalost iz novina saznajemo da imamo mnogo plaćidruge, to nam nevolju našu ne umanjuje. Dapače, povećava našu već izraženu bojazan: «Što će od nas biti?»

Selo je naše već od naravi siromašno. Vrst zemlje je veoma teška za obradivanje, a isto dosta neplodna. Mnogo znoj i dobrog gojenja treba, želimo li, da naš bar nešto urodi. U Lugu ima i dobre zemlje, ovdje suša ne gospodari, tu ovdje su u većini sjemenke. Otkako je pala sijena cijena, počeli smo mnogo da oremo i u Lugu. No uvijek smo u pogibli, da naš sav trud bude odnesen od vode. Lug je prostorna dubina, kakvih nema po našim Istri, a proteže se od Gologorice po Rašici i Čepiću. Po Lugu teče Veli potok, pri čemu Raše. Korito mu je na mnogim mjestima sasvim ispušteno muljem i kamenjem. Obale niske te se za svake nagle kiše vode prelite. Ljudi zbog toga čine «mleke», koje uzimaju vodu dok je ima malo. Bude li u pak više, to ide kuda ju je volja i čini veliki štetu. Kad bi se spriječilo ovo nevoljno svemu bi selu bilo bolje. Postiglo bi se tako kad bi se na više mjesta uredilo potok očistilo korito i podiglo nasipe. Isto tako treba očistiti «mleku», koja je išla posre Luga, i u koju se sakupljala voda iz svega Luga. Rad bi ovaj zahtjevao mnogo trudala ali isplatio bi se. Trebalo bi samo sloge one sloge, što je uvijek preporuča Ist. Reč, a možda bi se — molci i lijevo i desno — postiglo kakvu pomoć i potporu. Drugom ćemo zgodom nešto i o našim potocima, o toj ponajvećoj nevolji ili — ako hoćete — sranoti.

PODLISTAK

Pod Mošćenicama drevnim

Draga Mošćenička, koncem lipnja 1926. Sasvim sam si drukčije zamišljao ove krajeve, kojih sam žitelje poznavao jedino po njihovim «lukarimama», što su u predratno doba zalazili k nama na Poreštinu s kolima punim luka crljenca, pa se — uprivi po nekoliko vreača na mazge — razišli po bogatijim našim selima, izmjenjujući, kao u prastarim vremenima, robu za robu, odnosno u ovom slučaju luk za žito. Starić luka za starić žito! Pa kako su u ono doba bila bolja vremena, godine bolje rodile i bilo vina i pšenice u izobilju, vraćali bi se ti mošćenički lukari kući sa nekoliko kvintala žita i s punim barilama crvenoga terana. Poznavajući dakle Mošćenice samo

po lukarima zamišljao sam si ih kao nekakovo mjesto, okruženo skaljanim poljanama luka, koji na kilometre uokrug zaudara, skaljajući svojim ostrim mirisom nosnice putnika. — A kad tamo, kolike li razlike! Na strmom brijegu koči se gradić, okružen pravim Semiramidinim visocim vrhovima, malim silnicima i lovorovim šunicama, nalik na farobne krajeve u carstvima sagnja, i bđije poput budnog stražara nad širokim obzorjem plavoga svoga mora, čuvajući uz to kao brižljiva kvočka sitnu pilad pod svojim okriljem: pitoma bijela seoca po okolnim brežuljcima i ubavim dolinama — A divni su ti zakuci, te tamnomodre uvalice, što su se nižu od Berseča do Lovrana! U jedan sam se od ih kucitica — u Dragu — sklonuo na čas i kada se smirim i otopčinem, puštajući da me miluje laki morski povjetarac, ljube me topli valovi sinjeg našeg mora i poigrava mi se kosom svježih la-

horak, što piri za bajnih večeri s ponošne Učke gore — Pravi kutić zemaljskoga raja! S jedne ti strane šume i žubore valovi, udarajući o obalu, čas lijevo, nebažno i nekud smireno, čas bijesno, zapjenjeno i grozno, da te sve srsi prolamaze, kad gledaš, kako različenji element bacu po nekoliko metara u vis bijelu pjacu u milijunima sitnih kapljica. A tek nekoliko koraka od mora, već s druge strane kuće, u lugovima, kojim se postriješe daleko preko silnih planina sve u nedogled, bilježe stavljuj, a velebna ljubavna mu pjesma, groljaji, cvili, žamori, plače, smije se i kličuje sve u jedan mah, kada se takmi s valovima uzburkanog mora, da ih nadviče i nadglasa, da opojnom svojom pjesmom ublaži aveti noćne tame — U jutro, nakon što sam na večer spokojno usnuo, uljuljan u san zamo-

rom morskkih valića pred kućom i slatkom slavuljevom pjesmom iza nje dižem se i polazim na obalu. Ribar ispiru mreže, slažu ih na prostrte vrelj i pļuckajuć se more. Slaba lovinu, za slabija prodja. Ljudi ne kupuju, ne nemaju novaca. Uopće vlada velik oskudica novaca, kojeg se teško zaradjuje. Sva im je zarada od stranaca, koji kroz tri ljetna mjeseca nagru, dase ovdje odmore i u ta tri mjeseca valja ljudi da steknu toliko, da se kroz drugih devet uzmognu proturati jer zemlja je krsna i kamenita, pa radi jedva za najveću naudu. Kad se sunce ispne nešto jače na obzoru izmije ih kuća i djeca. Sitna, valna, glagoljiva i vesela, skaču po obali, nagone se, vrište i nabacuju kamečnicima u more ili trče njih deset, petnaest (čovjek je i sam u čudu, otkad ih se toliko narodilo) za obručima, znatiželjno promatrajuć svake-

Uzunović i Radić kod kralja.

Ministar predsjednik Uzunović je u četvrtak bio u audienciji kod kralja na Bledu. Mislio se, da će tom prilikom Uzunović predati kralju demisiju vlade, jer je u zadnje vrijeme Radić nekako oštro nastupao proti vladi, a izgledalo je da se i Pašić sprema na povratak iz Karlovih Vary u Beograd. Političari su iz toga zaključivali, da su se Radić i Pašić sporazumili, da opet preuzmu vladu. Ali, međutim Uzunović nije predao demisiju već je izjavio, da je vlada stalna. Kralju je referirao o poplavama i o eventualnom sazivu Skupštine za raspravljavanje o pomoći postradalim od poplave.

Stjepan Radić bio je u audienciji kod kralja na Bledu u subotu od 11. do 1. Kralj ga je pridržao na ručku. I on je kralju referirao o poplavama i kazao, da oni koncem augusta traže saziv Narodne Skupštine, da bi se raspravljalo o agrarnom pitanju u Dalmaciji. Ako vlada primi taj njihov zahtjev, tada će vlada biti ojačana, a ako ne, onda sama slabi. Novinarima nije Radić htio da kaže ništa, što je govorio o vanjskoj politici.

Iza ubistva Hađić Popovića.

Poznat nacionalni radnik i urednik «Južne Zvezde» u Bitolju Spasoje Hađić Popović ubijen iznenada pretposlusobote, bio je svečano pokopan u ponedjeljak. Ne samo južni krajevi Srbije, već svi koji su poznali njegov poštovani rad, oplakuju njegovu preranu smrt.

Policija se odmah dala na istraživanje atentatora te je istraga dala neočekivane rezultate.

Utvrđeno je da je atentat djelo Makedonske revolucionarne organizacije. Otkrivena je banda, organizovana po uputstvima iz Sofije. Uhapšeno je do sada devetero lica. Bilo ih je u ovoj zavjereničkoj organizaciji svega 12. Dvojica uhapšenih priznaju sve, iz njihovih iskaza doznalo se, da su bili u neprekidnoj prepisci sa Makedonskim komitetom. Prepiske je sačuvana i nalazi se u rukama policije.

Saslušavanjem otkrivenih doznalo se i to, da su zavjerenici namjeravali ubiti, pored Hađić Popovića, i druge istaknutije nacionalne radnike u južnim krajevima, a naročito Jovana Čirkovića, Jovana Altiparmakovića i velikog župana Borisavljevića.

U atentat, koliko je istraga mogla do sada da utvrdi, nije umiješana ni jedna politička i uopće ozbiljna ličnost.

Rezultat istrage iznenadilo je neobično sve građane. Opće je uvjerenje bilo, da je atentat djelo grčke ilegalne organizacije.

«Dom» na čirlić!

Dopisnik «Ozora» doznao je od radićevskih poslanika, da će Radićeva stranka najdalje na jesen pokrenuti u Beogradu svoj list «Dom» na čirlić. Sam Radić još nije o tome ništa kazao, ali iz ovoga se zaključuje, da Radić misli da prenese svoju akciju i među srpske seljake.

FRANCUSKA.

Marokanski sultan u Parizu.

Marokanski sultan došao je u Pariz. Dočekao ga je predsjednik republike. Iskazano su mu sve počasti, koje imade jedan vladalac. Jučer je pristupovao paradi vojske, koja se borila u Maroku.

Španjolski diktator u Parizu.

Španjolski ministar predsjednik Primo de Rivera došao je u Pariz da potpiše sporazum o Maroku između Francuske i Španjolske. Na kolodvoru su ga dočekali vlasti i mnogo naroda. Komunisti su ga izviđali.

Financijska kriza.

U parlamentu je završena debata o financijskoj krizi. Ministar financija dobio je ovlaštenje da može u sporazumu s vladom poduzimati i provoditi sve potrebno za ozdravljenje franka. Time se je parlament odrekao mnogih svojih dosadašnjih prava, ali to pokazuje da je položaj teškak. A da je stanje teško pokazuju i brojke, koje je ministar financija iznio. Od godine 1915. državi su proračun uvijek u deficitu. Tekar u godini 1928. je izjednačen. Novi izdatci ne mogu se pokriti nego novim porezima. Treba jednu milijardu za povijesne plaće činovnicima, 500 milijuna za kratkorotne dugove i 500 milijuna za operaciju oko ozdravljenja franka. Vanjski dugovi iznašaju 18 milijarda i 945 milijuna, za koje treba plaćati oko 4 milijarde franaka godišnjih kamata. Izvuci se može iz tog stanja povijesjem vanjskih kredita.

Ministar financija otišao je aeroplanom u London da uređi francuski ratni dug sa Engleskom.

BUGARSKA.

Kralj Boris nije pobjegao.

Raširilo se u bile vijesti, da se je kralj Boris odrekao prijestolja i da je Bugarska pred novom revolucijom. To ne odgovara istini, jer je kralj otišao u Pariz, o čemu je bilo već i prije javljeno.

BURZA.

Cijene tuđjem novcu na tržišnoj burzi: jedna engleska lira šterlina 144 talijanske lire; 1 amer. dolar 29.50 tal. lira; 100 austrijskih šilinga 410—425 tal. lira; 100 jugosl. dinara 52 tal. lira; 100 čeških kruna 88 tal. lira; 100 francuskih franaka 76 talij. lira i 100 švicarskih franaka 57 talij. lira.

Domaće novosti

Molbe za Dijačku Maticu.

Dijačka Matica u Trstu javlja da molbe za školsku godinu 1926/27 prima uključivcu do 31. augusta ov. god. Sve bez iznimke molbe moraju biti napisane na formularu izdanom od društva, koji se dobije u svim dijačkim društvima Julijske Krajine i u uredu Dijačke Matice u Trstu, via Coronco br. 17, III. Tko želi imati formular direktno od ureda Dijačke Matice, nek pošalje točan naslov i nek priloži, marku od 60 cent. Upozorujemo da će biti uzavene samo molbe onih dijak, koji će sakupiti nekoliko članova za Dj. M. Pristupnice za nove članove se mogu dobiti u uredu Dj. M. i kod svih dijačkih društava. Dj. M. ujedno napominje, da su djaci iza dovršene 17. godine i sami članovi. U protivnom služit su članovi roditelji.

Svakoj molbi, u kojoj moraju biti navedeni razlozi, radi kojih se moli potpora, treba priložiti ove dokumente: 1. siromašni list, 2. dokaz da molilac pohađa školu, 3. ako nije početnik, dokaz da je s uspjehom dovršio prijašnje godišnje; visokoškolski da su položili prepisane ispite odnosno kolokvije, 4. domovnicu (potvrdu o državljanstvu). U molbi treba da je navedeno sve što bi činilo podlogu za njegovo pravilno riješenje.

Dijačka Matica u Trstu.

Upute za sakupljanje članova za Dijačku Maticu

Redoviti članovi su lica sa navršenom 17. godinom. Članom utemeljiteljem postane svaki pojedinac, koji plati jedamput za uvijek 100 lira; društva, ustanove i t. d., koje plaćaju za vrijeme od 5 godina 100 lira. Redovita članarina za društvenu godinu, koja traje od 1. augusta do 31. julya naredne godine, iznaša 6 lira; upisnina 2 lire. Svaki novi član mora ispuniti pristupnicu. Iznos od 6 lira se plaća kretom čekovne uplatnice Zadržane Zveze u Trstu. Kad društveni ured primi ispunjenu pristupnicu i putem Zadržane Zveze iznos od 8 lira, pošalje novom članu iskaznicu. Uz naplatu od 1 lire, novi članovi mogu primiti i društvena pravila.

Šesterostruki ministar.

Prvi ministar Mussolini je sada ministar šest ministarstava i to: prvi ministar (ministar predsjednik) ministar rata, pomorice, aeronautike, izvanjskih poslova i sada je postao ministar korporacija (sindakata).

Pozdrav naših vojnika iz Modene.

Nalazimo se u Modeni kod teškog poljskog topništva, daleko od mile Istre i rodno mjesta. Šaljemo najsrdačnije pozdrave roditeljima, braći, prijateljima i svim čitateljima «Istarske Rijetice», a naročito malicam. — Šepić Vitomir iz Veprinca i Luksetić Dragutin iz Rukavca.

Svega po malo

Najduži most na svijetu.

U Camden (u Sjevernoj Americi) je 1. julya otvoren uz velike svečanosti i uz prisustvovanje vlasti najveći most na svijetu. Taj most vodi preko rijeke Delaware i spaja Camden sa Filadelfijom. Dugačak je 3.700 m. Najduži luk mjeri 600 m. Most je gradjen 4 1/2 godine. Troškovi oko njegove izgradnje su 30 milijuna dolara (blizu 900 milijuna lira). Most smatraju čudom američke tehnike. Osim tračnica, most može primati u svakom smjeru tri vozila, tako da svaki sat može mostom preći 6000 automobila. Osim toga ima široki i povišenih prostora za promet pješaka.

Sovjetska vlada u borbi protiv vukova.

Sovjetski komesar za poljoprivredu zabrinut zbog neprestanih invazija i šteta nanešenih od gladnih vukova izdao je naredbu, da se u čitavoj Rusiji podigne organizirana hajka, koja bi imala da utamniče one tako opasne i štetne zvijeri. Prema nedavnim statistikama u samoj Rusiji isključivši ostale sovjet. republike Ukrainju, Bjelju Rusiju i Kavkaz, ima više od sto hiljada vukova. Prošle zime gladni vukovi izvršili su pravi pokolj među siroškim stanovništvom i stokom priselivih seljaka na izvanredne i neobične učinke. Vukovi su tako ubili i pojeli oko sto hiljada komada stoke. Nedavno je smionost vukova došla do toga, da su prevallili čak u sela i manje gradove. Vojne vlasti su također odlučile, da pritegnu svim sredstvima u pomoć ugroženom narodu.

Najveći aeroplan svijeta.

U Friedrichshafenu grade Nijemci po narudžbi japanske vlade najveći aeroplan na svijetu. Ogromni zakropliv, čim bude dovršen, biti će prevezen u Japan. Aparat nose šuplja krila sa rasponom od 70 metara. Ovaj ogromni aparat moći će da služi u mirnodopske i ratne svrhe. U truplji (u utrobu) aparata moći će biti smješteno šest osoba. U slučaju rata moći će aparat da prenosi velike množine bombi. Porat da prenosi velike množine bombi. Porat kretnu snagu daje 12 motora u ukupnoj snazi od 3500 konjskih sila, uslijed čega će aparat moći da ide sa velikom brzinom.

Poplave u Jugoslaviji.

Još uvijek voda prouzrokuje silne štete. Iako nekoje rijeke su za nešto pale, opet na mnogim mjestima je voda odnijela sav ovogodišnji usjev. Odsavuda stižu glasi o prolomina oblaka. I nad Zagrebom se u subotu prelomio oblak. Bilo je strašno nevrijeme. Ulice su bile poplavljene, a gromovi su udarali. Grom je udario jednu kućicu iz dasaka i tamo izmrvario šestoricu članova obitelji siromašnog tramvajskog vozara Ivana Ancela, dok su svi skupa u jednoj sobici spavali. Iz raznih mjesta javljaju o milijunskim štetama.

Navala skakavaca u Rusiji.

U Dagestanu kod Kaspijskog jezera pojavili su se oblaci skakavaca koje se mora uništavati pomoću aeroplana koji na skakavce bacaju otrovne plinove. Na taj način očišćeno je već nekoliko hiljada hektara zemlje. Skakavci pokrivaju 40 hiljada hektara oranice i vrtove, na kojima su pojele sve do zadnje travke. U Ukrajini kod mjesta Zaporog uzletio je jedan oblak skakavaca dug preko jedan kilometar i uputio se prema zapadu.

Užasna eksplozija u Poljskoj.

Javljaju iz Varšave o nesreći koja se desila dne 29. pr. mj. na jednom vojnom vježbalištu kod Kowela. Dok je jedna satnija bila u maršu, eksplozirao je metak teške artiljerije. Uslijed toga ostalo je na mjestu mrtvo 37 vojnika, 30 teško a 11 lakoz ranjenih. Eksplozija se ima pripisati pukom slučajju.

Papa odlikuje svog brata.

Papa je podijelio svome bratu Hermanu Rattiju naslov grofa prigodom vjenčanja njegove kćerke, a svoje netakinja za markiza Cercichetti. Tako je papina nećaka kao grofica ušla u brak sa markizom. Od vremena Leona XIII. nisu pape za svoju porodicu upotrebljavali pravo da joj djele plemićke naslove. Pio X. makar je bio iz sirotinjske porodice otklanjao je najodlučnije, da je proizvede među plemiće.

Požar u trčanskoj luci.

U magazinu špediterske firme «Adriatica» u slobodnoj carinskoj zoni u Trstu izbio je velik požar. Uništeno je 5 vagona razne skupe robe. Iznedju ostalogo 630 cetni čaja i 250 cetni kolonijalne robe. Šteta se cijeni na nekoliko milijuna lira.

Zaruke sina Franje Ferdinanda.

U Wolfsegu, Württembergu u Njemačkoj zaručio se dvadesetpetogodišnji sin bivšeg austrijskog prijestonasljednika Franje Ferdinanda vojvoda i doktor Juris Max Hohenberg sa groficom Elizabetom von Waldburg.

Nezaposlenost u Njemačkoj

Ministar rada Braun računao, da je u Njemačkoj 1.400.000 nezaposlenih, t. j. 28 Njemačenih na svakih 100 građana. Dvinezaposlenih na svakih 100 nezaposlene daje trećine potpore za nezaposlene daje država, a jednu trećinu poslodavci.

U Francuskoj zatvaraju crkve.

Biskup u Mansu je dao zatvoriti dvije crkve i to u selu Prjij i selu Bejé. Prvu je biskup dao zatvoriti, jer je općina protjerala župnika, a drugu, jer je općina prodala crkvu na javnoj dražbi. To su nečuveni slučajevi, kakvih nema u povijesti krcštanstva u Evropi.

Rusi ne mogu prodati carsko dragulje.

Dragulje, koji su bili kao vlasništvo cara, sovjetska je vlada odlučila da ih prodaju. Tu je bila vrijednost od sedam in pol milijuna lira. Naravski da su te dragulje ljudi kupiti u inozemstvu. No ni evropki ni američki draguljari nisu se osudili da ih kupe, jer su se bojali, da bi ih morali posijati natrag vratiti. Stvar je u tome, da je veliki knez Civi Vladimirovič, koji se je proglasio ruskim carem opozirio svjetske draguljare, da oni ne mogu kupiti te dragulje, jer da sovjetska vlada nema pravo da ih prodaje. Ako sovjetska vlada smatra te dragulje kao vlasništvo carske obitelji, to bastnici zahtjevaju da sebe te dragulje. Ako pak ne smatraju te dragulje osobnim carskim vlasništvom, ne smiju si prisvajati ni kao državnu imovinu, jer sovjetska se je vlast otkazala od svega što je bilo carsko. Sovjetska vlada ne prizna dugove, koje je Rusija učinila za vrijeme careva, pa prema tome ne smije da si prisvaja ni ono, što predstavlja neku vrijednost. Zbog ovakvog obrazloženja nisu carski dragulji mogli biti prodani i vratili su se natrag u Moskvu.

Darovi

Za fond «Istarske Rijetice»: Jože je platio 5 lira, jer mu boćna nije hvatnila, a on se kladio, da hvatna. I. iz istog razloga platio je Ujmić 1 liru. Ja, za meriti su drugi tiči!

Za «Prosvjetu», odsjek za Istru: Guljica Dodić iz Obrova L. 10.—

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI

Tiskar: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

MED kupuje tvrđka Žnideršić & Co. BISTERZA

NAVIGAZIONE GEN. ITALIANA

Pruga za južnu Ameriku: 14. srpnja «Re Vittorio»

Pruga za Sjevernu Ameriku: 21. srpnja «Duilio»

Pruga za Centralnu Ameriku: 22. srpnja «Napoli»

Pruga za Australiju: 22. srpnja «Capra»

U TRSTU: Ufficio Passeggeri della NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA, Via Mercato Vecchio (Palazzo Hotel Savoia) - Telefono 4003.

DOBRO vino i izvrsnu rakiju može se dobiti u poznatom vinočiču G. Pečenko (Scala Belvedere 1).

NAJBOLJE VRELO!

Kod nakupa ljetne rimske robe (odjela) svih vrsta cipela, klobuka, kupa, košulja, kišobrane, kravate, finog voća, svih vrsta platna za košulje i odjela, obratite se na jedino domaće i najcjenije vrste.

M. KOREN & Co. - PAZIN (Corso pred proftijom)

GLYKOL

Vrlo uspješno sredstvo naročito ljetno doba za vrijeme vrućine. Tko se osjeća slab na žvčima i trpi od glavobolje, neka upotrebljava samo «Glykol» koji izliječi u najkraće vrijeme. — Cijene: edne boce L. 7.—. Za cijelu kuru treb 8 boca:

Dobiva se samo u ljekarni Casteiljanovich, Trst VIA GIULIANI 42 (Sv. Jakov)

KRUNE

plaća po 2'30 L

ALOIZIJ POVH, Piazza Garibaldi

prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Trgovina koža

i raznih postolarskih potrepština

FRAN CINK

CAMPO BELVEDERE br. 1

drži u svom skladištu

svake vrste i u tu struku zasjecajuće robe

uz najnižu dnevnu cijenu.

Podvorbna brza i točna. Podvorbna brza i točna.

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove

kupuje

Zlatarna ALBERT POVH

Trst, Via Mazzini 46